

voj naravoslovnega turizma na podeželskem območju Kraškega roba, sedmo poglavje pa obravnava počitniška bivališča kot obliko rekreacije (in potencialno turizma) v zavarovanih območjih Nature 2000 na primeru zaselka Sviščaki pod Snežnikom, najvišje slovenske gore, ki ne leži na območju slovenskih Alp. Osmo poglavje opisuje preobrazbo prej degradiranega območja v bližini koprškega pristanišča v Naravni rezervat Škocjanski zatok, ki je s postopkom postopne renaturizacije mokrišča postalo zavarovano območje z izobraževalno in turistično-rekreacijsko funkcijo. Deveto poglavje je namenjeno prostorskemu načrtovanju turizma v zavarovanih območjih v Sloveniji in pregledu načrtovanja od državne do lokalne ravni na primerih Naravnega rezervata Škocjanski zatok, Lipice (Natura 2000) in Regijskega parka Škocjanske jame. Deseto poglavje opisuje povezavo med razvojem, upravljanjem in upravljaljskimi politikami v Narodnem parku Plitviška jezera, ki je najbolj obiskano zavarovano območje na Hrvaškem, le-to pa je predstavljeno po razvojnih fazah turizma po Butlerjevem modelu Razvojnega cikla turističnega kraja (TALC), predstavljeni pa so tudi upravljaljski pristopi.

Zadnje poglavje strne ugotovitve že prej predstavljenih raziskav, ki jih smiselno vključi v priporočila za prihodnje upravljanje zavarovanih območij v skladu s konceptom trajnostnega razvoja turizma. Raziskovalci, upravljalci zavarovanih območij in drugi zainteresirani bralci lahko do knjige dostopajo na spletni povezavi: <http://www.hippocampus.si/ISBN/978-961-7055-08-5.pdf>.

Branka Razpet

David Bole (urednik):

Velenje, industrijsko mesto v preobrazbi
CAPACities 4

Ljubljana 2020: Geografski inštitut Antona Melika ZRC SAZU, Založba ZRC, 227 strani,
ISBN 978-961-05-0261-6 (tiskana različica), ISBN 978-961-05-0262-3 (elektronski vir)

Monografija Velenje, industrijsko mesto v preobrazbi, je izšla kot četrta knjiga v knjižni zbirki CAPACities, kjer so zbrane knjige z rezultati projektov s področja urbane geografije, trajnostnega razvoja, kulturne dediščine in podobnih vsebin. V monografiji so zbrani prispevki o prostorskem in časovnem razvoju Velenja na podlagi rezultatov raziskovalnega projekta *BRIGHT FUTURE* v okviru programa Obzorje 2020. Avtorji poglavij z vidika različnih raziskovalnih področij (težišče je na geografiji, vendar so prispevki povezani tudi z zgodovino, sociologijo, umetnostjo in agronomijo) celostno osvetljujejo raznolike vidike razvoja Velenja.

V monografiji se obravnava razvoj Velenja kot industrijskega mesta, ki je nastalo ob premogovniku in skupaj s tovarno Gorenje v družbenogospodarskih razmerah socialistične Jugoslavije. V sedemnajstih prispevkih so osvetljene značilnosti prostorskega in časovnega razvoja mesta, ki pa se je kljub deindustrializaciji in razvoju tržnega, v storitve usmerjenega gospodarstva, uspelo prestrukturirati v sodobno industrijsko mesto z izvozno gospodarsko usmeritvijo. Zaradi svoje prostorske in družbene zasnove, zaznamovane s socialističnimi in modernističnimi potezami, ima danes med slovenskimi mesti sloves »posebneža«.

Rdeča nit je kritično vrednotenje dosedanjih in prihodnjih razvojnih virov Velenja z okolico. V uvodnih treh prispevkih osvetljuje vpliv zgodovinskih, pokrajinskih in geografskih dejavnikov na razvoj mesta. Osrednji del v štirinajstih prispevkih analizira položaj Velenja z vidika sistema središčnih naselij, lege v prometni mreži, gospodarske podobe, arhitekturne zasnove, družbenih inovacij in demografskih trendov. Nekatera poglavja osvetljujejo tudi doslej nekoliko spregledane plati mesta, kot so na primer urbano vrtičkarstvo, ekološka prizadevanja, turistični potenciali, govornica simbolov, prostorske spremembe zaradi rudarstva in navsezadnje tudi premikov v družbeni strukturi vrednot.

V monografiji so poleg preučevanja obstoječih razmer nakazane tudi razvojne smeri, ki jih avtorji prispevkov priporočajo za načrtovanje nadaljnjih razvojnih korakov Velenja: poudarjen je pomen uporabe lastnih (endogenih) razvojnih virov ter participativni pristop pri načrtovanju in soodločanju o razvoju.

Prispevek pričujoče monografiji je v osvetlitvi vidikov mesta, ki lahko z ustreznim pristopom postanejo tudi razvojni potenciali. Knjigo odlikuje jasno razvidna rdeča nit in smiselno strukturirano zaporedje poglavij, ki so brez izjeme opremljeni s kakovostnimi fotografijami in grafikoni. Uporabljene so inovativne raziskovalne metode, v prispevkih pa hkrati odseva tudi delo na terenu, ki je bilo opravljeno med prebivalci Velenja. Bralec ima zato mesto nenehno pred očmi in niti za trenutek ne pozabi, da ima v rokah monografijo o družbenem organizmu v prostoru, ki živi z vsemi svojimi privlačnostmi in izzivi vred.

Monografija je prosto dostopna na spletnem naslovu: <https://doi.org/10.3986/9789610502623>.

Erik Logar

Matija Zorn, Blaž Komac, Rok Ciglič, Erik Logar (uredniki):

Domači odzivi na globalne izzive

Naravne nesreče 5

Ljubljana 2020: Geografski inštitut Antona Melika ZRC SAZU, Založba ZRC, 176 strani, ISBN 978-961-05-0266-1 (tiskana različica), ISBN 978-961-05-0267-8 (elektronski vir)

Monografija »Domači odzivi na globalne izzive« predstavlja že peti zvezek v knjižni zbirki Naravne nesreče, ki spremlja trienalni posvet Naravne nesreče v Sloveniji – Dan Bojana Ušeničnika v organizaciji Geografskega inštituta Antona Melika ZRC SAZU ter Uprave Republike Slovenije za zaščito in reševanje. Zaradi razmer, povezanih z razglasitvijo epidemije virusa COVID-19, je bil dogodek odpovedan, zato monografija s pomenljivim naslovom, predstavlja edini stik z deli avtorjev tokratnega posveta.

Osrednja nit monografije predstavlja most med znanostjo in politiko, ki se mora zavedati omejujočih posledic naravnih nesreč za razvoj in se jim s tem ustrezno izogniti oziroma prilagoditi. Posamezni